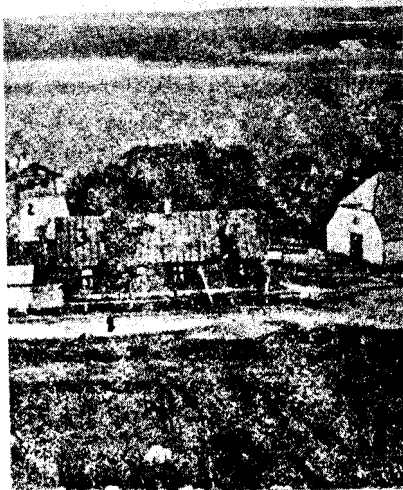


## Luuletaja ja kooliõpetaja JAKOB TAMM (1861—1907)

elas Väike-Maarjas 1893—1907. Oli kogu selle aja kihelkonnakooli juhataja. Etendas tähtsat osa Väike-Maarja kirjanduselu arengus.

Väike-Maarjas käis sellel ajal võitlus koolihariduse andmises kahe suuna vahel: ühed pooldasid poiste ja tüdrukute koosõpetamist — «las tütarlapsed õpivad koos poistega, kellele nad pärast ju naistekski peavad minema» — teised olid selle vastu. J. Tamme aegse teise õpetaja Joh. Sõsteri (Väike-Maarjas 1904—1908) mälestustest loeme: «Peagi võitis väliselt karm ja kohusetruu, kuid hingeliselt õrn ja heasüdamlik Tamm rahva lugupidamise, nii et lapsevanemad teda just tütarlaste iseloomu arendamisel täiesti sobivaks pidasid. Takistus tuli sealt, kust teda ei oodatud. Jakob Tamm armus oma õpilasse Johanna Soopi, kes aga abiellus Karl Pinkovskiga. Jakob Tamm luuletas veel 20 laulu armastatule, ei jäänud vihaseks ka K. Pinkovskiga. Saatis laulud Johannale ja lõpuks veel tõlkis talle Heine «Lorelei».

J. Tamm pidude korraldamisest algul osa ei võtnud, ehk olgu siis, et ta mõne valmi või oma laulu ette luges. Tema läks näitelavale alles siis, kui ta sõber Jakob Liiv alaliselt alevisse kolis (1901) ja omakirjutatud näidendeid hakkas lavastama. Murrang näitemängu esitamise kvaliteedis tuli J. Liivi «Ordumeistri» ettekandel. Otsiti paremad jõud. Jakob Tamm oli ordumeister Spanheim. «Ordumeister» oli alguses kirjutatud laiasõnalises lugulaulude vormis, mis ka ordumeist-rile pani sõnad suhu, mis sinna



ei sobinud. Tamm aga ütles: «Kui ma olen ordumeister, siis pean rääkima kui vürst, aga mitte kui kojamees,» ja tegi ise põhjalikult oma osa ümber. Niisama Klempuwe ja Kaspari osa, kellega tal vastastikku mängida tuli. Kui siis «Ordumeister» uuendatud kujul ettekandele tuli, leidis ta igal pool sooja vastuvõtu.»